

Секція: Економіка та управління національним господарством: національні моделі економічних систем та глобальні процеси

*Мельник В.В., к.е.н., доцент,
Уманський державний педагогічний
університету імені Павла Тичини
м. Умань, Україна*

НАЦІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА ТА СВІТОВІ ПРОЦЕСИ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Економічна «глобалізація» - це історичний процес, що є результатом новаторства у суспільстві і технічного прогресу. Цим терміном називають усезростаючий ступінь інтеграції країн в усьому світі, обумовлений насамперед торговими і фінансовими потоками. Іноді під ним мається на увазі також рух людей (праці) і знань (технологій) через міжнародні кордони. Глобалізації властиві також більш широкі культурні, політичні й екологічні параметри [6, с.37].

Основними рисами світового господарства на етапі економічної глобалізації є: – збільшення кількості та масштабів діяльності регіональних угруповань протягом 90-х років ХХ ст. й на початку ХХІ ст.;

- багатовекторність міжнародного співробітництва: кожна сучасна країна може бути учасницею багатьох регіональних угруповань одночасно;
- підконтрольність регіональних угруповань міжнародним організаціям;
- зростання регіональних союзів, створених на різних континентах світу за рахунок нових учасників економічних угруповань;
- посилення інтеграційних процесів між великими регіональними об'єднаннями [2, с. 17].

Глобалізація супроводжується безліччю наслідків, основні з них: глобальний поділ праці, міграція людей, капіталу, виробництва, стандартизація законодавства, економічних процесів, а також злиття культур різних країн. На сучасному етапі розвитку людства глобалізація – це закономірне явище, її не уникнути. Вона допомагає нам вирішувати спільні

проблеми, але робить людей та країни залежними один від одного, тому потрібно розрізняти її переваги та недоліки [4, с. 125].

До позитивних наслідків процесу глобалізації, можуть бути віднесені:

1. Поглиблення спеціалізації і міжнародного поділу праці, а також розширення виробничої кооперації; більш ефективний розподіл коштів і ресурсів.
2. Економія на масштабах виробництва, скорочення витрат, що створюють умови для зниження цін .
3. Виграш від вільної торгівлі на взаємовигідній основі.
4. Зростання конкуренції, що стимулює подальший розвиток нових технологій.
5. Загострення міжнародної конкуренції, формування нових конкурентних сфер з жорсткішим суперництвом на традиційних ринках, яке стає не під силу окремій державі або корпорації.
6. Підвищення продуктивності праці в результаті раціоналізації виробництва на глобальному рівні та поширення передових технологій, а також конкурентного тиску на користь безперервного впровадження інновацій у світовому масштабі.
7. Мобілізація значних обсягів фінансових ресурсів, оскільки інвестори можуть використовувати більш широкий фінансовий інструментарій на значно більшій кількості ринків.
8. Формування основи для вирішення глобальних проблем людства, в першу чергу екологічних, що обумовлено об'єднанням зусиль світової спільноти, консолідацією ресурсів, координацією дій у різних сферах. [5, с.4]

У якості найбільш обговорюваних соціально-політичних проблем, що потенційно мають місце у розвинених країнах у зв'язку з процесами глобалізації, можна назвати наступні:

1. Зростання безробіття в результаті: впровадження нових технологій, що призводить до скорочення робочих місць у промисловості, підсилює соціальну напруженість; зміни структури виробництва і переміщення

масового випуску трудомістких видів товарів у країни, що розвиваються, що вдаряє по традиційних галузях цих країн, викликаючи там закриття багатьох виробництв; мобільності робочої сили;

2. ТНК нерідко ставлять власні інтереси вище державних, у результаті чого роль національних держав слабшає і частина функцій переходить до різних наддержавних організацій і об'єднань. [3, с.9]

Український науковець О. Білорус стверджує, що глобалізація призводить до незворотної деформації двох основних механізмів ринку. По-перше, змінюється характер головної рушійної сили прогресу капіталістичної економіки – ринкової конкуренції. Глобальна конкуренція спричинює глобальну монополізацію економіки і позбавляє шансів на змагальність не тільки окремих товаровиробників, а й цілі країни. Чимало з них під ударами глобальної монополізації виробництва втрачають можливість досягнення рівня міжнародної конкурентоспроможності й перетворюються на безнадійні країни. По-друге, глобалізація остаточно знищує вільний ринок. Вихід на нього нових неглобальних країн дуже ускладнений або закритий [1, с. 4].

Китайський учений Е. Цзян відзначає, що найбільший вплив глобалізації полягає у зниженні можливостей держав здійснювати свій суверенітет у відносинах з іншими державами. Він стверджує, що хоча «глобалізація економіки дає можливість державам сподіватися на досягнення прогресу в економіці шляхом регіоналізації, змінює їх самодостатнє становище, об'єктивно приводячи до того, що державний суверенітет перестає бути, як раніше, священним і недоторканим» [7, с.12].

Література:

1. Білорус О. Г. Стратегічні імперативи розвитку України в умовах глобалізації / О. Г. Білорус // Економічний Часопис–XXI. – 2001. – № 10. – С. 3-8.
2. Занько В. Глобалізація та інноваційний процес: їхній взаємовплив / В. Занько // Фінанси України. – 2011. – № 1. – С. 17.
3. Кулішов В.В. Сучасні проблеми глобальної економіки / В.В. Кулішов // Інноваційна економіка. – 3'2013. – № 41. – С. 8-9

4. Сидоренко О. США, Швейцарія та Данія очолили ВЕФ за індексом глобальної конкурентоспроможності / О. Сидоренко // Дзеркало тижня. – 2007. – № 42. – С. 124-128.
5. Суржиков М.А. Методологические основы глобализации мировой экономики / М.А. Суржиков // Международная экономика и международные экономические отношения. – 2012. – № 2 (87). – С. 3-5
6. Чувардинський, О. Г. Зовнішня політика України в умовах Світової Економічної інтеграції й глобалізації [Текст] / О. Г. Чувардинський // Економіка та держава. – 2006. – №2. – С. 36-39.
7. Цзян Е. О влиянии глобализации на международные отношения / Е. Цзян // Гонци гуанча. – 1998. – № 1. – С. 12.